

Varen in Leiden - Een vaarroute door historisch Leiden

Tijdens deze route vaar je door de grachten en singels waar waterstad Leiden om bekend staat. Tevens wordt er uitleg gegeven bij een aantal bruggen en gebouwen die je passeert. Een leuke route voor mensen van buiten Leiden, die een dag een bootje huren, maar ook voor de Leidenaar die zijn kennis van de stad weer eens wil opfrissen.

Onze route begint bij de kruising van het Galgewater/Beestenmarkt. Dat is gemakkelijk voor mensen die een bootje huren, aangezien hier twee botenverhuurders zijn gevestigd: 1 op het Galgewater en 1 in het brugwachtershuisje van de Blauwpoortsbrug.

Startpunt

- Vanaf het kuispunt Galgewater/Beestenmarkt varen we in oostelijke richting onder de Bostelburg door. Aan onze linkerhand hebben we de Apothekersdijk en aan de rechterhand de Boommarkt. Aan de rechterhand zien we het pand van **Webster University**.

- Aan de linkerkant, vlak voor de Kipbrug, zien we het **Leidse Volkshuis**. Het Volkshuis is vanaf de oprichting in 1899 in gebruik als cursuscentrum. Vroeger kwamen mensen hier om te leren lezen, houtbewerken en wassen. Nog steeds worden er allerlei cursussen gegeven in het Volkshuis.

- Aan het einde kom je een terrasboot tegen. Hier zit een populaire eet- en drinkgelegenheid onder zowel Leidenaren als toeristen. Aan onze rechterhand zien we een historisch gebouw rechts naast het pand van de V&D. Dit is **De Waag**. Dit gebouw is rond 1657 gebouwd naar ontwerp van Pieter Post. Hier werden vroeger goederen gewogen alvorens deze verhandeld mochten worden. Dit werd gedaan om eerlijke handel te bevorderen.

- We gaan rechts langs het drijvende terras onder de **Visbrug** door. Aan de linkerkant, aan de **Nieuwe Rijn**, liggen diverse terrasboten die bij mooi weer bijna altijd vol zitten. Op woensdag en zaterdag is er aan weerszijden markt.

InLeiden.info

- Aan de rechterzijde verschijnt het **Stadhuis**, dat in 1932 werd gebouwd door architect Blauw na een grote brand in februari 1929. Het oude deel is van de hand van Lieven de Key, uit omstreeks 1600. Het Stadhuisplein doet tegenwoordig ook dienst als terras voor een café-restaurant.

- De 17e eeuwse brug met de overkapping is de **Koornbrug**. De overkapping is er later in 19e eeuw op gebouwd om de handelswaar van marktlieden te beschermen. Zoals de naam al doet vermoeden werd er koren verhandeld.

- Bij de volgende brug, de **Karnemelksbrug**, nemen we de **lage rechter doorgang, rechtsaf**. Pas wel op dat er gaan tegenligger onder de brug vandaan komt. Het is een vrij lange doorgang en daardoor ook vrij donker.

- Aan de andere kant van de brug zijn we bij het **Van der Werfpark** gekomen. Dit park is ontstaan na de ramp met het kruitschip in 1807. Hierbij vielen ongeveer 150 doden en 2000 gewonden. Verder verdwenen ongeveer 220 woningen in puin of waren onbewoonbaar. Men zegt dat de klap in Den Haag te horen was. Op de open plek is aan de ene kant het Van der Werfpark aangelegd en aan de andere kant, op de **Steenshuur** is het Kamerlingh Onnes Laboratorium gebouwd (nu rechtenfaculteit). Een steen in de kade aan de rechterkant, vlakbij de brug, markeert de plek waar het kruitschip heeft gelegen.

- Achter de Groenebrug ligt het **Rapenburg**. Dit wordt door velen gezien als de mooiste gracht van Leiden. De Universiteit heeft hier verschillende panden en het Rijksmuseum van Oudheden, de Hortus Botanicus en het Sieboldhuis zijn hier gevestigd. Verschillende leden van het Koninklijk Huis woonden hier tijdens hun studententijd. Zo hebben onder andere Willem Alexander (op 116) en Beatrix (op 45) hier gewoond. Verder is er een scène uit “Soldaat van Oranje” opgenomen bij nummer 56, waar nu een café gevestigd is.
- Vlak voor het einde van het Rapenburg is er een brug aan de linkerkant, naar de **Groenhazengracht**. Hier gaan we onder door en varen rechtdoor tot we op de singels uitkomen. Daar gaan we linksaf.
- Aan de rechterhand ligt weer een gebouw van Universiteit Leiden. Aan de linkerhand komen we langs de parkzijde van de **Hortus Botanicus**. Dit is vroeger de leverancier van grondstoffen geweest voor de Medische faculteit.

InLeiden.info

De tuin is in 1590 door Carolus Clusius opgericht en de oudste nog bestaande botanische tuin van Nederland.

- In de bocht zien we links de oude **Sterrewacht** uit 1633. Dit is het oudste universiteitsobservatorium ter wereld. Tegenwoordig is de Sterrewacht gevestigd in het Oortgebouw van de faculteit wiskunde en natuurwetenschappen.
- We volgen de singel en zien op een gegeven moment aan de linkerzijde een rond huisje met een puntdak. Dit huisje staat op de Jan van Houtkade en was vroeger onderdeel van de stadsmuren. Deze **muurtoren** leek vroeger veel meer op een toren, maar is in de jaren verzaakt en de omgeving verhoogd. Dit torentje is één van de laatste overblijfselen van de oude ommuring van Leiden.

- We gaan weer onder de **Koepoortsburch** door. Aan de andere kant van de brug varen we het Plantsoen binnen (links). Aan de rechterzijde ligt de Zoeterwoudse singel. Het Plantsoen is één van de stadsparken van Leiden. Op zonnige dagen liggen hier veel mensen te genieten van de zon.
- We varen het hele Plantsoen uit en komen bij een brug met twee doorgangen. (Neem de linkerkant, aangezien het rechts en stuk ondieper is)
- Op de T-splitsing gaan we naar **rechts**, langs de Rijnkade (links) en het Utrechtse Jaagpad (rechts) waar vele woonboten en pleziervaartuigen liggen. Na een tijdje komen we links een klein scheepswerfje tegen en weer even later een houten fietsbrug. Achter de brug vinden we aan de linkerkant de Gemeente reinigingsdienst. Hier liggen ook de boten die het marktvuil uit het water scheppen na de markt op woensdag en zaterdag.

- We passeren vervolgens nog een scheepswerf en de zeeverkennerclub en komen bij een kruispunt. Aan de rechterzijde zien we de watertoren. Deze watertoren is gebouwd in 1908 en sinds 1997 niet meer in gebruik als wateropslag. Sindsdien is er in gewoond en is er onduidelijkheid geweest over de uiteindelijke bestemming.
- We gaan **linksaf** het Rijn- en Schiekanaal op en varen het uit tot de Spanjaardsbrug. Hier gaan we linksaf. (Voor mensen die naar de Kagerplassen willen: hier rechtdoor)

- We varen nu aan de achterzijde van de Lage Rijndijk, en zien in de verte een brug (Schrijversbrug) met daarachter de **Zijlpoort**. Dit is één van de twee nog overgebleven poorten die Leiden vroeger toegankelijk maakten. Alleen de Morspoort en deze Zijlpoort zijn nog bewaard gebleven. De poort dateert uit 1667 en is ontworpen door bouwmeester Willem van der Helm. Sinds 1999 heeft de Zijlpoort gedeeltelijk functie als horeca gelegenheid.

- Links zien we het Ankerpark met een aantal kanonnen uit 1813-1819. Deze kanonnen hebben eigenlijk niks met Leiden te maken en zijn aangekocht door de gemeente nadat ze in het Voornse kanaal als meerpalen hadden gediend.
- We gaan aan de linkerkzijde langs de Zijlpoort **rechtdoor** en komen bij de passantenhaven van Leiden. Hier overnachten de mensen die Leiden per boot aandoen en een nachtje willen blijven. De haven is eigenlijk te klein en heeft al op diverse locaties uitbreidingen.
- We komen bij een **Y-splitsing** van twee bruggen. We kiezen voor de **rechter**, en gaan na deze brug flauw naar **links**, de Oude Vest/ Oude Singel op.
- Als we bij/voor de Marebrug links omhoog kijken, zien we de **Marekerk**. Deze is tussen 1639 en 1649 ontworpen en gebouwd door Arent van 's-Gravesande en zijn leermeester Jacob van Campen. Tegenwoordig zijn er nog steeds kerkdiensten, maar wordt de kerk ook verhuurd voor bijvoorbeeld concerten.

- Even verderop zien we **aan de linkerkzijde de Schouwburg** en verderop **aan de rechterzijde museum de Lakenhal**.

- De **Leidse Schouwburg** is gebouwd in 1705 op verzoek van Jacob van Rijndorp, een acteur. Dit is het oudste theater van Nederland. Het publiek in de Schouwburg zit in de klassieke hoefijzervorm.

InLeiden.info

- **De Lakenhal** is net als de Marekerk ontworpen door Arent van 's Gravesande en is sinds 1874 in gebruik als museum. Daarvoor had het gebouw uit 1640 een andere functie, waaraan ze ook haar naam ontleent. Tussen 1640 en ongeveer 1800 werd hier het beroemde Leidse laken gekeurd en kwamen de gouverneurs en staalmeesters van de lakennijverheid hier samen. Veel afbeeldingen verwijzen nog naar de tijd van de textielnijverheid. Tegenwoordig heeft het een museumfunctie met de focus op kunstgeschiedenis.
- Aan het einde gaan we onder een brug door **linksaf** naar de Beestenmarkt. Als je hier net onder de brug vandaan even achterom kijkt, vang je nog net een glimp op van **Molen De Valk**. Dit is een stellingkorenmolen uit 1743 met 7 verdiepingen, dat nu is ingericht als museum. De inrichting van de voormalige molenaarswoning ademt nog de sfeer van toen uit.
- Het plein waar we nu langs varen is de **Beestenmarkt**. Gedurende het jaar worden hier verschillende evenementen georganiseerd. Zo zijn er zo nu en dan feesten, rommelmarkten en staat er met Leidens Ontzet een deel van de grote kermis op de Beestenmarkt. Volgens vele Leidenaren wordt er veel te weinig met het plein gedaan.
- We volgen het water en komen bij de **Blauwpoortsbrug**, het eindpunt van deze route. Achter deze brug kun je naar rechts wanneer je terug moet naar de botenverhuur op het Galgewater. Als je verder wilt naar Katwijk kun je ook die kant op en alsmaar de hoofdroute aanhouden.

Einde route

InLeiden.info is een informatieve website waar u veel informatie over Leiden kunt vinden. Zo brengen wij dagelijks nieuws uit Leiden, maar we bieden ook een bedrijfs- en verenigingnieuws, vacatures, aanbiedingen en meer.

Deze route is opgesteld door Joost Zitman, met gebruikmaking van: Wikipedia.nl, Leiden.nl en verschillende websites van beschreven objecten.

Kijk ook voor wandel- en fietsroutes op [InLeiden.info](https://www.inleiden.info)